

FRÅN
Kungl. Gymnastiska
Centralinstitutet
TILL
Gymnastik- och
idrottshögskolan

*En betraktelse av de
senaste 25 åren som
del av en 200-årig historia*

Redaktör Suzanne Lundvall
Gymnastik- och idrottshögskolan
Stockholm 2014

Innehållsförteckning

Del I – En självständig idrottshögskola i Stockholm

Från institution till en högskola för idrottens, skolans och samhällets behov <i>Suzanne Lundvall</i>	11
Mellan akademi och profession <i>Suzanne Lundvall</i>	29
Jubileumsåret <i>John Fürstenbach</i>	76
Studentkåren 2013 <i>Olof Unegård</i>	85

Del II – Utbildning

Läraryrsprogrammet <i>Jane Meckbach & Bengt Larsson</i>	90
Hälsopedagogprogrammet <i>Eva Andersson, Staffan Hultgren, Lena Kallings & Eva Kraepelien Strid</i>	108
Tränarprogrammet <i>Anna Tidén & Jane Meckbach</i>	117
Sport Management <i>Eva Kraepelien Strid & Åsa Bäckström</i>	123
Från magisterkurs till masterexamen <i>Jane Meckbach & Maria Eklom</i>	127
Från idrottsgrenar till idrottslära <i>Gunnar Teng</i>	133

Ledarskap <i>Urban Bergsten & Jan Seger</i>	146
Laboratoriet för Tillämpad Idrottsvetenskap <i>Johnny Nilsson</i>	154
Undervisning inom rörelse, hälsa och miljö <i>Peter Schantz</i>	161

Del III – Forskning

Forskningen vid GIH åren 1988-2013 <i>Peter Schantz</i>	176
Fysiologisk forskning åren 1988-2013 <i>Björn Ekblom</i>	181
Fysiologisk forskning åren 1988-2002 <i>Jan Henriksson</i>	187
Fysiologisk forskning åren 1992-2013 <i>Kent Sablin</i>	194
Fysiologisk forskning åren 1997-2013 <i>Eva Blomstrand</i>	200
Historisk forskning <i>John S. Hellström & Leif Yttergren</i>	207
Pedagogisk forskning <i>Lars-Magnus Engström, Håkan Larsson, Suzanne Lundvall & Karin Redelius</i>	210
Psykologisk forskning <i>Peter Hassmén & Göran Kenttä</i>	240
Forskning inom rörelselära <i>Toni Arndt</i>	245
Forskning inom temaområdet rörelse, hälsa och miljö samt humanbiologi <i>Peter Schantz</i>	253

Sport innovation <i>Johnny Nilsson</i>	263
Forskarutbildning i idrottsvetenskap <i>Håkan Larsson</i>	272
Om forskningens dolda krafter och exemplet Berit Sjöberg <i>Peter Schantz</i>	275
Del IV – GIH:s lokaler	
Idrottshögskolans lokaler <i>Yvonne Wessman</i>	282
GIH:s nybyggnation 2001 – 2013 <i>Dimiter Perniklijski</i>	286
Världens äldsta idrottsbibliotek <i>Anna Ekenberg & Karin Jäppinen</i>	292
Del V – Konstnärlig utsmyckning	
Smideskonstverket Bollande egyptiska danserskor <i>Karin Törngren</i>	303
Svävar, driver <i>Helena Isoz</i>	305
Korssittande flickan som statyett <i>Suzanne Lundvall</i>	309
Författarförteckning	312

GIH:s nybyggnation 2001 – 2013

Dimiter Perniklijski

Planerna på utbyggnad av GIH är mycket gamla. Redan på 1940-talet talades det om olika kompletteringar av byggnaderna. Jag kommer att skriva enbart om den tid jag verkade som förvaltningschef vid GIH. Att i detalj berätta allt som hände under dessa år låter sig inte göras på några få sidor. Därför ska jag göra några nedslag i avgörande skeden av projektet.

Jag kom till dåvarande Idrottshögskolan (IH), höstterminen 2001, från Lärarhögskolan i Stockholm (LHS). På LHS hade jag under mina 23 år där en rad olika befattningar. De sista 15 åren som vice rektor och förvaltningschef. LHS hade som mest 13 olika adresser och under 18 år pågick det oavbruten kamp om att samla högskolan till ett och samma ställe. Så skedde också efter många olika turer och flera misslyckade försök. År 2000 samlades så gott som alla verksamheter till campus Konradsberg i nybyggda och renoverade lokaler. Enligt min mening i en bland de finaste högskolemiljöerna i hela landet. Jag hade arbetat mycket aktivt i processen om att få till stånd denna efterlängtade lösning.

När jag kom till IH var jag mycket trött på allt som hade med lokaler att göra. Dåvarande rektor professor Ingemar Wedman talade om för mig att GIH hade i början av hans mandatperiod misslyckats med att få till stånd nya laboratorielokaler, men att lokalsituationen nu var löst för en lång tid framöver.

Relativt snart efter mitt tillträde deltog jag i ett hyresgästmöte med representanter för Akademiska Hus och fick reda på att huvudbyggnadens ventilation var undermålig och behövde åtgärdas omgående. Man hade gjort preliminära beräkningar och då ventilationsaggregaten inte kunde placeras på husets tak skulle bygglösningen vara komplicerad och kostnaden uppgå till mellan 5–8 Mkr. En hissnande summa för en så relativt sett blygsam renovering. Lokalernas fysiska standard, utöver luftkvaliteten, skulle påverkas marginellt. Jag tyckte att det skulle kän-

nas ytterst otillfredsställande att spendera så mycket pengar för så lite samtidigt som behovet av nya lokaler inom vissa verksamheten var skriande. Lokalerna för Laboratoriet för biomekanik och motorisk kontroll (BMC) i "Tegelhögen" var under all kritik. Det hade knappt gjorts något efter att lokalerna uppfördes på 1940 talet. Ventilationen bestod av tillfälligt självdrag och uppvärmningen var museal. När kylan slog till och man "skruvade upp" värmen tog det två dagar innan systemet reagerade. Hade man oturen att vädret slog om och blev varmare så svettades man i två dagar innan det blev någorlunda bra inomhusklimat. I den som det hette "provisoriska", "Gröna paviljongen", från 1960-talet där bl. a. Centrum för idrottsforskning (CIF) hade sina lokaler var klimatet allt annat än bra. Även stora delar av de övriga byggnaderna behövde fräschas upp och biblioteket som var riksbibliotek behövde större och modernare lokaler. Nybyggnation och kraftig uppputsning av IH:s lokaler var absolut nödvändig. Jag diskuterade frågan med vd för Akademiska Hus i Stockholm Lennart Karlsson som också ansåg att IH behövde såväl nya som kraftigt upprustade lokaler. När jag tog upp frågan med rektor ville han inte initiera en så stor fråga när hans mandat skulle gå ut om ett halvt år och han inte ämnade kandidera på nytt. Efter samtal med styrelseordföranden Lars Strandberg och rektor Ingemar Wedman lyckades vi dock uppskjuta den, enligt min mening, mindre kloka partiella renoveringen av huvudbyggnaden.

När den nya rektor professor Per Nilsson tillträdde i början av hösten 2002 behövdes det inte många minuter för att övertyga honom om behovet av en upprusning av IH:s lokaler. Vi diskuterade frågan med såväl styrelseordföranden som vd för Akademiska Hus och hösten 2002 beslutade styrelsen om att undersöka möjligheten att tillsammans med Akademiska Hus få till stånd en nybyggnation om ca 2200 kvm lokal area (LOA). Akademiska Hus uppdrog åt Hidemark & Stinzings arkitektbyrå att skissa på ett tänkbart förslag. Efter att ha studerat terrängen noga konstaterade arkitekterna att den nya byggnaden skulle kunna vara lokaliserad antingen norr om och i rätt vinkel mot huvudbyggnaden eller bestå av flera mindre byggnader där ena skulle var placerad a öster om huvudbyggnaden och den andra något bakom huvudbyggnaden. De förordade den första lösningen och ritade en skiss som presenterades för personalen och ledningen.

Med tanke på IH:s tidigare erfarenheter (se föregående kapitel) kontaktade vi tjänstemän på Stadsbyggnadsnämnden samt några represen-

tanter för organisationer som bevakade nybyggnationer i nationalstadsparken. Vi var mycket måna om att nybyggnationen skulle accepteras av så många som möjligt och utgöra en förbättring av den fysiska miljön. Efter många diskussioner med olika intressenter beslutade styrelsen att gå vidare i projektet med tillägget att uppdraget utöver laboratorielokaler även skulle omfatta nya bibliotekslokaler. Akademiska Hus gav tre parallella uppdrag till arkitektbyråerna: Callings AB, Hidemark & Stinzing och Wingårdhs.

Efter ett omfattande samrådsförfarande med representanter från GIH och Akademiska Hus beslutade styrgruppen, som bestod av ledningspersonal från GIH och akademiska Hus, att förorda Wingårdhs förslag. Förslaget vann tack vare sin stora flexibilitet. De ursprungliga planerna om nybyggnation av laboratorielokaler om ca 2 200 kvm Loa hade vuxit till ca 3 500 kvm LOA, och omfattade även renovering av huvudbyggnaden och nya bibliotekslokaler. Biblioteket skulle få en central plats i entréplanen. Under projekteringsarbetet konstaterades att med hänsyn till alla krav som ställs på nya restauranger måste restaurangen flyttas. En av lösningarna som accepterades av personalen och styrelsen var att placera restaurangen högst upp i den nya byggnaden. När projekteringsarbetet var klart kom en kall dusch. Akademiska Hus presenterade den preliminära hyreskostnaden. Jag hade fått denna preliminära beräkning informellt och efter samtal med rektor och styrelsens ordförande beslutade vi att inte offentliggöra den utan att arbeta för att få en rimligare kostnad lagt på hela det förhyrda fastighetsbeståndet. Parallellt med det beslutade en ny styrelsen att ge i uppdrag till ordföranden, rektor och undertecknad att undersöka om det fanns alternativa möjligheter för lokalisering av GIH. Under årens lopp har flera kommuner varit mycket intresserade av att få högskolan till sina kommuner. Bland annat hade representanter för Haninge kommun uppvaktat några styrelserepresentanter i frågan. Även en lokalisering till RF:s anläggning på Bosön, Lidingö, hade diskuterats. Efter diskussion i styrelsen beslutades att styrelsens ordförande, rektor och jag skulle kontakta RF:s ledning och diskutera frågan. Så skedde och RF:s ledning blev mycket intresserad av idén. Undertecknad och Nisse Nilsson från RF skulle med hjälp av en arkitektbyrå göra en snabb skiss av ev. nybyggnation.

Ryktet om att GIH eventuellt var på väg att lämna Stadionhöjden och flytta till Lidingö nådde Akademiska Hus ledning väldigt snabbt.

Jag hade två informella samtal med vd Lennart Karlson och var mycket tydlig med att även om jag bedömde att majoriteten av personalen inte ville lämna nuvarande lokalisering skulle den preliminära beräkningen av hyreshöjningen efter en nybyggnation vara så hög att styrelsen skulle tvingas att välja ett billigare alternativ. Huruvida detta var nyckeln till framgång kan jag inte bedöma. Dock ändrade Akademiska Hus strategi och började tala om hyreskontrakt *för hela hyresbeståndet*. Med ett nytt 20-årigt kontrakt på hela beståndet skulle hyreshöjningen inte vara så dramatisk. Så blev så småningom fallet. När styrelsen skulle ta ställning till vilket av alternativen: Bosön eller Stadionhöjden skulle väljas blev beslutet enhälligt till Stadionhöjdens favör. Dessutom visade det sig att kostnaderna för eventuellt nybygge på Bosön skulle vara i paritet med den som Akademiska Hus hade beräknat. Ytterligare ett tungt argument för att välja Stadionhöjden var att Akademiska Hus presenterade ett mycket attraktivare bud för hela hyresbeståndet. Med facit i hand var valet det bästa möjliga. Efter över 20 års utredande och flera misslyckade försök var GIH:s nya campus ett faktum.

En som har varit med om hela resan är Torsten Tunebro. Som anställd i dåvarande Byggnadsstyrelsen fick han i uppdrag att utreda Idrottshögskolans behov av lokaler. Året var 1991! År 2012 var samme Torsten Tunebro, dock något gråhårigare, projektledare för GIH:s campusprojekt och tillsammans med mig och många andra bidrog han till att projektet blev en succé. Det tog sina 21 år att fullborda projektet.

GIH:s byggnation sedd från Östermalms IP, Fiskartorpsvägen.
Foto GIH:s hemsida.

Utsikt från biblioteket i den nybyggda delen av GIH.

Viktiga årtal:

- 1991 Torsten Tunebro utreder Idrottshögskolans behov av lokaler och föreslår en begränsad utbyggnad samt nybyggnation om ca 3 500 kvm LOA.
- 1994 Akademiska Hus ber arkitekt Johan Celsing att arbeta fram ett förslag på tillbyggnad.
- 2002-10-10 IH:s styrelse beslutar att uppdra åt rektor att undersöka möjligheten att upprätta en byggnad om ca 2 200 kvm LOA.
- 2002-11-17 IH:s styrelse beslutar att uppdra åt rektor att teckna avtal med Akademiska Hus AB i Stockholm om förstudie för nybyggnation.
- 2003-02-18 IH:s styrelse beslutar att uppdra åt rektor att fortsätta förstudiet samt uppmanar Akademiska Hus att i det fortsatta arbetet initiera dialog med miljöorganisationerna och andra berörda intressenter.
- 2004-04-19 IH:s styrelse beslutar att förorda att det fortsatta arbetet, som ska leda till en detaljplan inriktas på placering av nybyggnationen, mot Östermalms idrottsplats, norr om entrébyggnaden.
- 2005-02-07 Bedömningsgruppen för de parallella arkitektuppdragen, bestående av representanter för GIH:s och Akademiska Hus ledningar samt förstärkta med tre oberoende arkitekter, beslutade att förorda till resp. styrelse förslaget från Wingårdhs Arkitektbyrå AB.

- 2005-04-05 Styrelsen beslutar att uppdra åt rektor att vidta nödvändiga åtgärder så att arbetet som ska leda till beslut om detaljplan lämnas för beredning till Stadsbyggnadskontoret.
- 2006 Under året är ärendet föremål för beredning i Stadsbyggnadskontoret, med bl.a. utställning, hörande av intressenter och övriga remissinstanser
- 2007-02-19 Länsstyrelsen i Stockholms län lämnar ett positivt remissvar till förslaget.
- 2007-03-08 Stadsbyggnadsnämnden fattar beslut om detaljplan för GIH:s nybyggnation. Inga överklaganden! Unikt i Stockholm.
- 2008/2009 Förhandlingar med Akademiska Hus om hyresnivån. GIH undersöker i samarbete med RF möjligheten att lokalisera verksamheten till Bosön.
- Juni 2009 Styrelsen beslutar att GIH även fortsättningsvis ska vara lokaliserad till Stadionhöjden.
- Juni 2009 T.f. rektor Suzanne Lundvall undertecknar ett 20 årigt hyresavtal med Akademiska Hus om kommande ny- och ombyggnation samt övriga lokaler.
- Augusti 2009 Arbetet med att planera och igångsätta ny- och ombyggnationen intensifieras.
- September 2010 Regeringen beviljar GIH:s ansökan om att teckna ett 20 årigt hyresavtal med Akademiska Hus.
- Januari 2011 Byggstart.
- 2012-07-01 GIH flyttar till nya och renoverade lokaler.
- Januari 2013 Officiell invigning av nybyggnationen av kultur- och idrottsministern samt start för GIH:s 200 år jubileum.